Ч. 52. Львів, середа 26. квітня 1922. Почтову належність оплачено гуртом. Рік I.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

ПЕРЕДПЛАТА: Місячна в краю 700 М. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Швайцарії 5 фр. шв., Німеччині 75 марок, Чехословаччині 25 корон ч., Болгарії 50 левів, Румунії 50 лей, Австрії 1100 корон. Зміна адреси 50 марок польських.

ОГОЛОШЕННЯ: Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення" 40 М., в „Надісланім", в „Оповістках" і некрольоги 60 М. Між новинками і в редакційній части 100 М., на першій стороні 160 М. За дрібні оголошення 12 М від слова; товстим друком подвійно. В неділі і свята 50% дорожче.

Виходить о годині 7. рано.

Один прим. 30 Мкп.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10

ЖАР?!

XII 1—2

80 МАРОК КОШТУЄ 100 штук тутон AIDA дешевше в рульонах як в пуделках тої самої якости. Паперці і тутки правдиві лише з водним знаком „Шабелька". 2 10

Львів, 25. квітня 1922.

Між молотом і ковалом. Німецько-російський договір є фактом доконаним. Натиск, який Антанта велика й мала постановила виконати на контрагентах з метою відкликання того договору, не тільки не відніс ніякого успіху, але й не проявився з усею рішучістю. Мимо всіх застережень, галасу, крику, інвокацій і погроз коаліція в суті річи мусіла погодитися з істнуванням німецько-російського обєднання і до створеного положення приноровити дальше своє поступовання.

Вже сьогодня оцінювати величезну далекосяглість цього акту булоб надто смілим ділом. Фактом є, що наступило незаперечене обєднання німецького народу з народами Сходу під насильним проводом Росії, що цей німецько російський бльок є цікпійший від антанти, роздвоєної противорічностями майже у всіх справах світової політики. Погроза Льойда Джорджа в сторону Барту, що він виїде з Ґенуї і перед англійським громадянством представить, хто є виновником ґенуенських жорстокостей, хто стоїть на перепоні порозуміння з німецько-російським бльоком, вказує, як зросли протилежности між Англією і Францією.

Франція із змобілізованими собою силами, малою антантою і балтійським бльоком, вже стоїть осамотнена, а її ізоляція з кождим днем стає все більш неминучою. Натомість Англія з Італією проявляє наглядні симпатії в сторону німецько-російського бльоку, бажаючи тільки дещо виправити рахунки між Німеччиною і Росією в розумінню, щоб передове становище у відбудові европейського Сходу закріпити за собою.

В найтяжчому положенню через заключення німецько-російського трактату найшлася без сумніву Польща. Останні успіхи польської дипльоматії, якій вдалося при видатній кермуючій помочі Франції видвигнути Польщу на передове становище східно-европейської політики, стали дуже і дуже проблематичними. Річпосполита польська, висунена Францією як хребет, як основа двох крил французької політики, — малої антанти і балтійського бльоку, не тільки не зміцнила своєї позиції, але найшлася просто в безвихідному положенню, яке без пересади дасться означити двома словами: між молотом і ковалом.

З цього приводу до глибини є порушена польська відповідальна опінія, незвичайно затрівожена польська преса (розуміється, крім „кресової", котра в своїй обмежности все бачить тільки в рожевому освітленню). Як це не дивно, але правдиво, що п. Скірмунт благає коаліцію не доводити до крайностей, легідно трактувати рапалійську умову, не проганяти Німеччини й Росії з Ґенуї, бо инакше за те все важко поплатиться Польща. Велику небезпеку для Польщі у створеній ситуації добачує й одну фактично з найбільших польських інтелектів, Роман Дмовскі, котрий в „Пщеґльонд-і Вшехпольск ім" ще до заключення німецько-російського трактату, але в передвиджуванню неминучости німецько російського обєднання просто під знаком запиту ставить дальше державне істнування Польщі.

Не можна також з певністю сказати, що мала антанта, котра була подумана як барієра між Німеччиною й Росією, виступає одностайним фронтом. Треба було тільки одної риси, щоб виявилося, як неоднородні елементи складаються на малу антанту і як слабою є вона в рішаючій хвилі. Чехословаччину ослаблює боротьба Словаків за свою державність, Югославію вперта опозиція Хорватії, Румунію не лиш Мадяре, Німці й Українці, але й семигородські Румуни та бесарабські Молдаване, а про Польщу вже й не говоримо. До тогож на міжнародній арені чехословацька політика балянсує між Англією і Францією, а в сторону Росії кидає кокетливим оком, а Югославія проголошує свої славянські симпатії, утотожнюючи їх теж з Росією. Балтійський бльок поводиться прилично і здержливо, не бажаючи наразитися ні Німеччині, ні Росії.

В таких умовах ситуація Польщі мусить бути дуже прикрою і незавидною. Нещирість у відношенню до визвольних змагань народів б. Росії, непокінчені конфлікти з Українцями, Білорусинами, Литовцями, незгода з Німцями і Жидами, — все те важким тягарем кладеться на плечі нинішніх керманичів Польщі. Можна сміло сказати, що від 1918 р., навіть в часі большевицької офензиви, Польща не переживала рівно трагічного моменту. Бо в тих часах, коли все було менше або більше пливке, за Польщею стояла тоді всесильна Франція, осяяна ореолом побіди. Сьогодня ясно вже, що та побіда має проблематичну вартість, що на европейський політичний горизонт виступають нові сили, міцнійші, ціпкійші і так само безоглядні у відємнім значінню для Польщі, як Франція була безоглядною у прихильности до польської держави. Всі попередні небезпеки для Польщі були проминаючими зявищами, а німецько-російський трактат є зявищем постійним, є небезпекою, яка не буде маліти, тільки зростати з кождим днем і більшати.

Що так воно в дійсности є, свідчить найкраще поведення Німців на Гор. Шлеську або опірне становище сов. уряду у виконанню постанов рижського договору, який без сумніву був тільки конечною передишкою.

Не вважаємо себе покликаними шукати зарадчих способів задля відвернення всіх надходячих небезпек, але для всякої розумної людини, хоч би вихованої на трильоґії Сєнкевіча, є ясним, що традиційна польська політика мусить корінно змінитися, як що мається уникнути катастрофи. Для забезпеки Польщі від Німеччини і Росії треба приняти за свою програму Льойда Джорджа, недавно розвинену в палаті громад, про створення невтральних полос між ворожими таборами. Иншими словами: надходить час для здійснення протоколу в Спа, підписаного тодішнім польським премієром Ґрабським, розуміється відповідно поширеного. Тим самим рижський трактат треба здати до музею.

Д-Р МЕДИЦИНИ
ВАСИЛЬ ВІДЕЦЬКИЙ
ординує в СЯТИНІ.
1190 1—4

Українські справи.

Діяльність митр. Шептицького.

„Руссприс" подає з Мінхен: В компетентних українських колах передають, що митр. А. Шептицькому вдалось зібрати в Америці значні грошеві суми в користь українського національного руху.

Проф. Петро Карманський в Бразилії.

Представник галицького уряду проф. Карманський прибув до Ріо де Джанейро ще 20. лютого с. р., звідки через Сан Паольо удався до головного центру 1. березня. На основі його звіту край незвичайно занедбаний, не посідає ніяких майже комунікаційних засобів. Тому доводиться відбувати подорож лише на підводах або верхом, що у непризвичаєного Европейця в дбивається сильно на здоровлю. Притім не можна на хвилю відложити зброї з огляду на тубольців, чорних і червоних, які волочаться ватагами, шукаючи легкої наживи. Українські оселі розкинені рідко серед безмежних лісів, що дуже утруднює створення якої-небудь міцнійшої організації. Одиноку культурну роботу на тих диких просторах несуть оо. Василіяне, які удержують в Прудентополіс українську друкарню і видають одинокий український тижневник „Праця". Українське населення Бразилії незвичайно патріотичне, журиться дуже нещасною долею рідного краю і мимо своєї бідноти жертвує з охотою останню лепту на народню справу.

Проф. Карманський організує саме Український Національний Комітет в Бразилії, після уконституовання якого виїде окрема делеґація комітету до центрального бразилійського правительства в Ріо. Розписана вже теж 6-процентова державна позичка, покищо на 100.000 мільрейсів (приблизно 11 тисяч долярів), яка заповідається дуже гарно. В підготованню позички взяли визначну участь о. ігумен Шкірпан і о. Турковид, редактор „Праці", оба Василіяне. Проф. Карманський розпочав вже свою поїздку по Парані, витаний усюди ентузіястич-

Пр. 117/22. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часописи „Громадський Вістник" ч. 48. з дня 21. квітня 1922. в артикулах під наголовками 1) Чи це конечне" в уступах а) від слова „Переслідування" до „вакханалію", б) від слів „бо ж українська" до „польською владою", в) від слів „які дали" до „української нації", г) від слів „коли вони" до „в нашім краю", д) від слів „Не знаємо" до „його поширення", е) між словами „На це" і словами „поступовання", ж) від слів „таке яскраве" до кінця артикулу. 2) „Ріжні вісти" перша стаття в цілости містить в собі єство злочину в § 65 а) зак. кар. уznав докопану в дня 20. квітня 1922, конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493. п. к., заказ дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1862. Д. п. д. № 6. ех 1863 а іменно засудженнє за переступство на гривну до 400 Мкп. — Львів, дня 21. квітня 1922.

(Підпис нечиткий).

чо українськими виселенцями, по закінченню якої має намір переїхати в Арґентину.

На згадку заслугує ще факт, що Українців наддніпрянських заступає в Ріо аґент румунського конзуляту, який при всякій нагоді лупить з них останню шкуру.

В. Б.

Заходи Грушевського без успіху.

„Русспрес" подає з Відня: Як відомо, підприняті раньше заходи Грушевського одержати представництво Українського Червоного Хреста за границею не вдались і переговори з Раковським до нічого не довели. Тепер у звязку з приїздом до Відня д-ра Холодного, заходи були повторені, одначе з тим самим вислідом.

Ліквідація українського Червоного Хреста?

По поголоскам з Відня, Український Червоний Хрест стоїть перед ліквідацією. (Рпр.)

Заходи В. Вишиваного.

Як довідується „Русспр." в Мінхен, В. Вишиваний розвиває під цю пору оживлену діяльність. Він сам находиться тепер в Берліні. Його співробітники Богун і Полетика їдуть до Румунії.

Запрошення С. Русової.

З українських кол в Мінхен доносять, що большевики предкладали С. Ф. Русовій вернутися на В. Україну, одначе вона відмовилась.

Велика Саля „Народнього Дому".

Субота, 6. мая 1922.

:: ВЕСНЯНІ ВЕЧЕРНИЦІ ::

Українське Т-во допомоги еміґрантам з України. Філія у Львові.

1175 1-2

Велика Україна.

Голод і пошести.

(II. звідомлення Місії Українського Червоного Хреста в Західній Европі).

Послідні числа українських часописів, які дійшли до нас дають такі дані про голод на В. Україні.

В селі Василівка на Запоріжжу, яке стоїть далеко від залізниці, населення присуджено до голодної смерти. В 132 господарствах з населенням 772 осіб буквально голодують 347, з них 269 дітей. Розвиваються пошести. Поперед усього плямистий тиф. Цілі родини лежать в нетоплених хатах без жадної допомоги. (15-го січня 1922 р.).

В Донеччині голодує понад 400.000 осіб. більш усього в Маріупільському і Таґанрогському повітах. Збільшується число випадків смерти від голоду. Збільшується тиф плямистий і цинга. (2-го лютого 1922 р.).

На Запоріжжу перед війною рахувалося 550.000 штук худоби. В осенн 1921 р. залишилось тільки 160.000. Можливо, що на весну 1922 р. з них останеться 100.000; і то з них навряд чи половину можна буде вживати для сільсько господарчих робіт, бо від голоду і недуг худоба сильно виснажена.

Голод загрожує вже і південній частині Полтавщини. Там вже голодує біля 3000 осіб (4-го лютого 1922 р.).

На Катеринославщині вже доїдають останні суроґати. Їдять полову, солому, глину, варену шкіру. Макуха і качани пшенички — це уже ласощі. Коней майже більш не має. Їх поїли в осени. В одному тільки Гуляйпільському повіті роспухло від голоду 1378 осіб.

В Білозерській волости Мелітопільського повіту рахується понад 11.000 голодних. (7-го лютого 1922 р.).

Положення на Полтавщині погіршується щодня. В пяти південних повітах біля 20% населення вже не мають що їсти, Їдять макуку, курай і навіть очерет. Хліба давно вже не має. Робоча худоба гине. (8-го лютого 1922 р.).

В Катеринославщині число голодних дітей більше 160.000.

На Донеччині голодує 475.000 осіб, з них 215.000 дітей. (9-го лютого 1922 р.).

В південній частині Полтавщини трапилось таке: одна зголоднїла вдова, яка мала пятеро дітей задавила своїх молодших синів 7 і 5 років. Коли про це довідались сусіди одну дитину вже зїджено, друга висіла „про запас" в коморі. Сама мати була в такому стані, що її мусили повести до шпиталю, де вона скоро й померла, (22-го лютого 1922 р.).

В Мелітопільському повіті зараз рахується 244.102 голодних. (14-го лютого 1922 р.).

В селі Марському біля Маріуполя німецький кольоніст відрубав голову своїй 10-ти місячній дитині. Після цього дитину зжарено і зїджено. Після медичного досліду у його найдено психоз на ґрунті голоду. (14-го лютого 1922 р.).

В південній частині Харківщини їдять селяне хліб з полови, до якої домішується трохи вівсяного борошна. В деяких волостях зовсім немає корму для худоби. Подекуди селяне їдять хліб з глини з соломою. В богатьох селах лютує голодний тиф. (15-го другого 1922).

В ріжних місцевостях Маріупільського повіту трапляються страшні находки — одрубані дитячі голови. Тіла їх зїджено.

В Одесі голод страшно поширюється. На вулицях повно напівроздягнених і голодних людей, які просять милостині. Число безприютних дітей — виносить тисячі.

В передмісті Дальнику вмер в одної вдови 12-річний син з голоду. Мати розрубала тіло і разом зі своєю 8 літною дочкою годувалася ним 4 дні. Пізніше дочка так само вмерла з голоду. (16-го лютого 1922 р.).

В Гуляйпільському повіті з 209.288 осіб голодує 178.611. Останні суроґати зїджено. Коней майже також всіх поїли. Збільшуються випадки психозу і канібалізму. (15-го лютого 1922 р.).

З нагоди виступів „Думки" в Москві.

З нагоди останних виступів українського хору „Думка" в Москві В. Гадзінський надіслав до „Харківських Вістей" допис, який поміщено в числі з 23. березня, у відділі „Мистецьке життя". Читаємо там:

„Московські концерти Київської капелі „Думка" збільшили славу цього артистичного колєктива і принесли повне признання московських музичних кругів. Діріґент Нестор Городовенко може бути гордим з своєї дворічної праці. Капеля не так численна, як капеля Кошиця, але рівняється з нею динамікою експресії, повнотою тонів і надзвичайно рідким зіспіванням колєктиву.

„Думка" дала 4 концерти в салі консерваторії, крім цього брала два рази участь в концертах Допомоги голодаючим, по запрошенню Главпрофоба Р С Ф.С.Р. давала концерт для студентів і кілька концертів замовлених установами, як Главцукор, Союз Залізничників і т. ин.

Не раз чути було уваги музичного світу, що такого хору ще не було в Москві, що дивна техніка співання і т. ин.

Взагалі поїздка „Думки" до Москви, це вдале підприємство, яке познайомило московський музичний світ зі здобутками української музики за час революції.

Але, пише далі Гадзінський, так зване „Русское общество" в дійсности думки і погляду на Україну до сьогодня не змінило.

Вони Україну уявляють в найбільше некультурному світі, неодмінно з „горілками і галушками".

Цим грубим міщанством грішить навіть коротка рецензія про концерт „Української Думки" поміщена в 1473 числі ґазети „Известия" з 12. лютого 1922 року за підписом Антона Углова.

На мою думку таких неграмотних рецензій не повинен би містити орґан „Исполнительнаго Комитета Совѣтовъ Р.С.Ф.С.Р.".

На жаль ми не маємо числа „Иввестій", про які згадують київські „Вісти", але й сказаного досить, щоби мати ще один доказ, як офіційна Москва ставиться до України взагалі, й до її культури зокрема

З Одеси.

„Комуніст" доносить, що протягом останніх трьох тижнів марта одеська міліція похоронила 1060 осіб, що померли від голоду. З голоду вимирають цілі сімії. В перших днях квітня біля жидівського цвинтарю померла з голоду жидівська сімя з пяти душ. Трупи були роздіті до нага.

Підпольна ґазета в Одесі.

Ес-ери в Одесі після відїзду Фрунзе видали підпольну ґазету, в якій пишуть, що „дні большевиків обчислені. Ми знаменито поінформовані про їхню паніку та замішання". (Рпр.)

Шевченківські свята.

Стебник, пов. Дрогобич.

Заходом місцевого шкільного комітету при українських ґімназійних курсах відбулося тут Шевченкове свято при численій участи місцевого громадянства. Після вступного слова проф. Мацюрака, управителя місцевих приватних ґімназійних курсів, який зясував значіння великого національного поета, слідували продукції хору місцевого драматичного гуртка, два хори діточі, сольовий спів п. Мацюраківної і деклямації творів Шевченка. Вокальну часть свята приготовив проф. Мацюрак незвичайно старанно і тому співи викликали дуже гарне враження. Вечір закінчив п.

ЙОГАН ҐОТЛІБ ФІХТЕ.

40)

Промови до німецького народу.

Переклав **М. ЕВШАН.**

(Продовження.)

Посеред окремих та особливих засобів, аби піднести знов німецького духа був би дуже сильним середник, коли би ми мали одушевляючу історію Німців того часу, яка стала би національною народною книгою, подібно як біблія або співаник, поки ми самі знов не створили би щось вартного записання в історії. Лише не могла би така історія вичисляти на хронікарський лад діла та події, а мусіла би захоплюючи нас чаром без нашої власної помочі та ясної свідомости, перенести нас в життя того часу, аби нам здавалося, що ми самі з ним йдемо, стоїмо, радимо та ділаємо, і то не при помочі дитячих та облесливих видумок, якими так багато орудують історичні романи, лише правдою; і в тому їх життю мусіли би бути видні діла та події, як причинки його. Такий твір міг би бути вправді лише плодом широкого знання і дослідів, яких ще може ніколи не розпочинано, але ті відомости та досліди мусів би автор перед нами сховати і подати нам сам лише зрілий плід, в теперішній мові, для кождого Німця зрозумілим ладом. Побіч того історичного знання такий твір вимагав би ще також у високій мірі фільософічного духа, який так само мусів би бути для нашого ока невидним; а передовсім широкого та любячого ума.

Той час був в обмежених кругах молодечою мрією нації про будучі чини, бої, побіди, і пророцтвом про те, чим вона колись буде, дійшовши до своєї певної сили. Спонука товариства та примана пихи завели з собою доростаючу націю в круги для неї чужі, і хотячи й тут блестіти, вона сьогодня стоїть осоромлена та в боротьбі навіть за своє істнування. Але чи вона дійсно перестаріла та обезсилена? Чи для неї від того часу а не по нинішний день не плило без перестанку джерело первісного життя, як для ніякої иншої нації? Чи те пророцтво її молодого життя, потверджене характером всіх инших націй та пляном образовання цілого людства — чи воно має не сповнитися? Ніколи. Завернім передовсім ми ту націю з фальшивої дороги, якою вона пішла, покажім їй в зеркалі її молодечих мрій її правдиві змагання та їх дійсне призначення, поки серед того розгляду розівється її сила, аби твердо покермувати тим своїм призначенням. Нехай сей зазив бодай в дечому причиниться до того, аби вже скоро рішив ту тимчасову задачу приготований на се німецький муж!

СЕМА ПРОМОВА.

Ще глибше схоплення первісних та справді німецьких прикмет народу.

В попередній промові подано та показано в історії основні прикмети Німців як пранарода, що має право називатися народом, як таким, в противенстві до инших відірваних від нього племен, як вже зрештою і слово „deutsch" в своїм властивім дослівнім значінню означує все тільки що сказане. Добре буде, коли ми при сім предметі задержимося ще одну годину, та спинимося на можливім закиді, що, коли се є німецькою властивістю, то ми мусіли би признатися, що в теперішню хвилю поміж самими Німцями осталося мало вже німецького. І з свого боку не маючи змоги зовсім заперечити того прояву, а маючи на думці радше признати його та приглянутися йому у всіх його поодиноких частях, ми почнемо від пояснення його.

Відношення пранароду нового світа до дальшого образовання того світа було в головному таке, що аж неповні та поверховні змагання заграниці спонукали той нарід до глибшої творчости, яку він міг розвивати з самого себе. А що поміж спонукою і творчістю минає безперечно деякий час, то стає ясним, що таке відношення спроваджує цілий протяг часу, в якому пранарід майже зовсім зливається з заграницею, і мусить виглядати таким самим як вона, бо знаходиться власне в стані, коли тільки впливи на нього ділають, а задумана при сім творчість ще не проявилася. Такий самий час переживає власне тепер Німеччина відносно великої більшости своїх освічених мешканців, і відси беруться прояви заграничного духа, що розмістився в цілій внутрішній істоті і життю тої більшости. Ми бачили в попередній промові, що фільософія як свобідна думка, яка скинула всі пута віри в чужий авторітет, є тим засобом, при помочі якого в даний момент заграниця впливає на свій матірний край.

(Продовження буде.)

М. Микитин, місцевий гімн. учитель, промовою про напрями і мотиви творчости Шевченка та його значіння в світовій літературі.

Чорний Острів, пов. Бібрка.

Дня 7. квітня ц. р. відсвяткувала громада Чорний Острів 61. роковини смерти Т. Шевченка концертом, який відбувся двічи цего самого дня — попол. для молодих а вечером для старших. Концерт розпочато вступним словом місц. пароха о. К., відтак слідували: декламації „Іван Підкова", „Тополя" і „До живих і мертвих", ввідтак відчит „Значіння Шевченка яко маляра" і співи мішаного хору. Чистий дохід (складку) в висоті 3.371 мп. передано комітетови „Учітеся". В неділю, дня 9. квітня відсвяткувала сусідна громада Руда ці самі роковини з тою самою програмою. Зібрані 1.438 мп. передано на фонд „Учітеся". — Ас.

Копичинці, пов. Гусятин.

Українська народня школа кружка У. П. Т. в Копичинцях обходила дня 2. квітня ц. р. роковини смерти Т. Шевченка виключно діточими силами. Відспівано „Заповіт", опісля слідували: слово про Шевченка, декламації і хори. На другу частину вечера пішов „Вінок на могилу Т. Шевченка", д.точа сцена Віри Лебедової, а закінчив живий образ зі співом „Боже великий, єдиний, Русь-Україну храни". Родичі шкільної дітвори, місцеве селянство і інтеліґенція виповнили салю Народного Дому по береги.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Український Зїзд Холмщини та Підляша.

В Холмі відбувся дня 18. ц. м. Зїзд представників української людности з Холмщини та Підляша, на який зявилося коло 200 делеґатів. Як гості були на зїзді й представники з Волині, Галичини й Поліся. Крім того, від тих організацій наших, що з тих чи инших причин не змогли делеґувати на Зїзд свого представника, наспіли привітання.

Яке серіозне було відношення учасників Зїзду до діла, яскраво свідчить хоч би й такий факт, що члени Зїзду на пропозицію президії зробити перерву для обіду, відмовилися від того в цілях обмірковувати докладно всі питання... А їх було не мало: й справа виборів до польського Сойму, й шкільництво, й церква, й освітні справи взагалі, й доброчинні справи..

При обміркуванню питання щодо участи українського населення Холмщини й Підляша у виборах до Сойму. Зїзд одноголосно запротестував з приводу соймової геометрії (викроювання оригінальних виборчих округ), завдяки чому українське населення Холмщини з Підляшем не мати ме змоги провести ані одного депутата в сойм. Зїзд домагається зміни виборчих округ, инакше українська людність Холмщини буде змушена здержатися від участи в виборах. Посол сойму Маліновский (клюб П. П. С.) заявив, що сподіванки на зміну виборчих округ даремні й раяв нам ставати до виборів. На його погляд (очевидно соціялістично-пепесівський!) Українці мусять або зовсім осторонь стояти від усякого суспільно-політичного життя, абож коли вже зважились увійти до Сойму, то — без жадних оглядувань на бік і не зважаючи на несприяючу ситуацію — ставати до діла з наміром скріпити соціялістичне крило майбутнього сойму, уважаючи себе вірними синами польської держави...

У тій актуальній для нас Українців справі забрав голос (у цілях інформаційних) і один з представників з Волині, а саме Марко Луцкевич — член Народнього Комітету Волині. Зясовуючи зборам, як громадянство Волині задивляється на вибори до польського сойму (течія за бойкот виборів досить сильна серед Волиняків), він зазначив, що ухвали Холмського Зїзду мати муть рішаючий вплив і на Волині. У всіх наших справах — значіння загально-національного — Волинь одноцушно виступатиме, як з Галичиною так і з Холмщаками. Далі — відповідаючи послови Маліновскому, промовець зазначив, що самою участю нашою в виборах (коли звичайно, по обставинам часу це буде для нас необхідно) ми Українці ні в якому разі не продаємо свого права на самовизначення. Але навіть і пославши представників своїх до польського сойму, всеж таки стремітимемо до ідеалу — соборности Українських Земель, уважаючи політику таку єдине тільки чесною.

Щож торкається українського шкільництва, то на всю Холмщину з Підляшам Українці не здобулися на той „ласкавий" дозвіл відкрити хоч би навіть приватну українську школу. Істнуючі ще з часів німецької окупації українські школи на Підляшу всі до єдиної польською владою позакривані. І в сучасну пору Підляше та Холмщина не мають ані однієї української шкілки. Всі ті обіцянки — як посли в сойму (так званої „лівиці" включно з П. П. С.) так зарівно й численних комісій — лишилися й по цей час обіцянками.

Ось порушуються Зборами питання церкви православної. З пятисот парафій з перед війни — Холмщина з Підляшом має тепер чинних парафій заледво трицять. Ключі від церков — не тільки від скасованих парафій, але й там, де умирає священик — знаходяться на жандармерії. Від утисків у справах релігійних віє середневічям: українську православну людність натовп польський ізбиває — калічить, наші святині зневажаються й нищаться. Й такого доводиться зазнавати навіть там, де українська людність складає переважаючу більшість. Наприклад у селі Скригичин поліція розгон є церковний хор, суворо забороняючи людям збиратися для вправ церковного співу. У селі Бусня, повіту грубешівського, розпаношені нечисленні польські „громадяне" вапном нівечать святі образи православної церкви.

Даремні були запевнення присутного на тому зїзді заступника Люблинського воєводи, що таких ексцесів над Українцями більше не буде повторюватися, — ми тим обіцянкам не віримо. Наш порятунок в одному: здійснення нашого ідеалу — соборність всіх українських земель.

Загальні Збори Ставропигії.

В Томину неділю 23. ц. м. о 12. год. в пол. відбулися як щороку звичайні загальні збори членів Ставропігійського Інститута при участи 55 осіб. Збори розпочалися молебнем в церковці Трьох Святителів, що його відправив теперішний завідатель Успенської Церкви о. Дамян Лопатинський.

По відправі і розданню артоса присутні остали в церковці і розпочали наради. На внесення сеніора Ставропігії д-ра Степана Федака вибрано головою зборів найстаршого віком през. Юліяна Романчука. Сеніор д-р Федак здав звіт з діяльности старшини за минувший рік, яку припинено дня 25. лютого ц. р., коли управу польська поліція віддала в руки відомих комісарів. На вступі згадав про двох померших братчиків Івана Кивелюка і Володимира Клосевича, а опісля перейшов до короткого ділового звіту, о скільки це можна було зробити, не маючи під рукою книг і протоколів. Завдяки праці уступаючої старшини як і попередних від 1916 р. Ставропігійський Інститут ступив вже на силах повної віднови і по довгих воєнних лігах справи Ставропігії зачали йти вповні правильно. Кінчено відновляти церковцю (каплицю) Трьох Святителів, розширено бурсу, а що найважніше приступлено до видання накладом Ставропігійського Інститута великого українського народнього молитовника. По своїм силам старшина і сеніорат дбали також про справи Успенської церкви і церковного хору при ній тай про инші річи, вказані уставом Ставропігії. Д-р Федак обговорив опісля насильне відобрання майна Ставропігії з рук дотеперішньої управи і передачу його в руки польських комісарів Третяка, Лісковацького і Лаголи. Проти цього рішення львівської дирекції поліції внесено рекурс до посвідства і зажалення до міністерства внутрішних справ, жадаючи здержання виконання цього рішення аж до хвилі вирішення рекурсу і зажалення. Тому що рішення львівської дирекції поліції не мало рекурсової клявзулі і дирекція поліції заявила, що воно остаточне, внесено рівнож жалобу до найвисшого суду яко трибуналу адміністраційного; в цій справі невдовзі відбудеться устна розправа перед найвищим судом у Варшаві. Сеніорат і старшина набули цего погляду, що згадане вище зарядження поліції було ярким безправєм, рішилися уступити тільки перед силою, не визнаючи законности урядовання польських комісарів в Ставропігії. Так само митрополичий Ординаріят і митрополича Консисторія цих комісарів не визнали і вважають дальше сеніорат і старшину Ставропігії за властивих і виключних репрезентантів і керманичів Ставропігійського Інститута.

На внесення д-ра Василя Щурата принято звіт до одобряючої відомости без дискусії. З черги нарад приступлено до вибору сеніорату, старшини і контрольної комісії. На внесення радника Олександра Барвінського вибрано на дальший рік сеніорат, старшину і контрольну комісію в дотеперішньому складі. Д-р Щурат навязуючи до звіту сеніора д-ра Федака пригадує ухвалу загальних зборів Ставропігії з квітня 1915. коли на внесення д-ра Володимира Дудикевича рішено одноголосно поробити заходи в справі переходу Ставропігії на православє. З точки погляду католицької догматики і моралі всі учасники — між якими були і деякі теперішні польські комісарі — допустилися апостазії і підпали церковній клятві. Такого погляду є ординаріят і консисторія, іменно, що польські комісарі Третяк, Лісковацький і Лагола самим фактом, що свідомо дали ужитися проти інтересів греко-кат. церкви, підпали під церковну клятву. Навязуючи до папської грамоти з 1709 р. якою папський престол бере львівську Ставропігію під свою окрему опіку, д-р Щурат радить, щоби сеніорат віднісся до папи з пропамятним письмом, в якому належить докладно освітлити теперішню ролю польського уряду в справах Ставропігії з просьбою, щоби папа взяв в оборону цю визначну церк. інституцію перед посяганнями з боку польської влади. На внесення д-ра Володимира Бачинського рішено цю справу передати сеніоратови. Д-р Федак зреферував ще справу обсади ставропігійської парохії, над якою забирали голос д-р Володимир Охримович і д-р Альфред Говикович. Рішено дати сеніоратови широкі уповноважнення в цій справі. Вкінці на внесення д-ра Кирила Студинського збори зложили подяку давнійшому префекторови церкви рад. Ол. Барвінському та теперішньому д-ру Іванови Бережницькому за їх труди при відновi церковці (каплиці) Трьох Святителів.

На цьому наради закінчено і президент Романчук замикаючи збори ствердив дуже поважний і маніфестаційний характер зборів, як і це, що всі ухвали запали одноголосно. *(бс.)*

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вил. кн. 40.000.

Причинки до політики вшехполяків.

(Лист Романа Дмовского до редакції „Діла" 6.XII. 1909 і меморіял проф Ст. Ґрабского до російського шефа ґен штабу з грудня 1915.)

(Продовження.)

Еслибы Россія вела войну завоевательную, можно бы этому возразить: чувства населенія ни при чемъ, лишь бы оно повиновалось оккупирующей страну власти. Русская администрація въ Галиціи съумѣла обезпечить спокойствіе — значить достигла своей цѣли, а въ будущемъ справится она тѣмъ легче съ этой своей задачей, что населеніе окончательно будетъ прибито бѣдствіями войны, нечего, значитъ, перемѣнять прежніе методы.

Но, кажется мнѣ, Россія поставила себѣ въ этой войнѣ совсѣмъ другую задачу: обезпечить себя и весь словянскій міръ отъ посягательствъ германскаго имперіализма. Чтобы достигнуть этой цѣли не достаточно однакоже побѣдить австро-германскія войска, надо еще объединить стремленія славянскихъ народовъ на почвѣ довѣрія ихъ къ Россіи. Это довѣріе необходимо точно также для Россіи, какъ и для Польши, которая географическимъ положеніемъ поставлена въ первомъ ряду разразившейся борьбы германизма со славянствомъ, которая не кончится съ этой войной. Но создать его можетъ только сама Россія. Между тѣмъ были сдѣланы русской политикой ошибки, которыя сейчасъ использовала Германія противъ Россіи и всего славянства, а тѣмъ самымъ и противъ Польщи. Россія поставила широко и вѣрно въ возваніи Верховнаго Вождя польскій вопросъ и этимъ зачеркнула пятьдесятъ лѣтъ русско-польской вражды. Германія и Австрія ни однимъ словомъ не связали себя на относительно будущаго устройства Польщи. Поэтому такъ тщательно подготовляемые Австріей планы вторженія австрійскихъ легіоновъ галиційскихъ легіоновъ въ Царство Польское потерпѣли полную неудачу. Но затѣмъ въ продолженіе цѣлаго года войны, несмотря на громадныя жертвы, которыя несло для войны Царство Польское, русское правительство не ввело ни одной реформы, отмѣнявшей прежній режимъ недовѣрія къ польскому народу, хотя реформы эти были уже рѣшены. Не былъ назначенъ ни одинъ Полякъ на высшій административный постъ въ Польщѣ, не были отмѣнены ограниченія польскаго языка въ судахъ, школахъ и т. д. Между тѣмъ Германія сейчасъ:

1. провозгласила въ Царствѣ Польскомъ официальнымъ языкомъ наравнѣ съ нѣмецкимъ польскій языкъ,

2. взела польское преподаваніе въ школахъ,

3. открыла польскій университетъ въ Варшавѣ.

4. ввела городское самоуправленіе,

5. ввела польское судопроизводство, назначая судьями поляковъ,

6. привлекла къ уѣздному управленію обывательскіе комитеты.

Результатъ тотъ, что намѣченные Россіей реформы въ Царствѣ Польскомъ ввела не Россія, а Германія. Она искусно это использовала для антирусской пропаганды не только въ Польщѣ, но и въ Болгаріи. Польское общество однако не дало себя до сихъ поръ соблазнить нѣмецкой интригой. Однакоже роковыя послѣдствія и для будущаго польско-русскихъ отношеній имѣлъ бы фактъ, если бы во время вторичной оккупаціи Галиціи русскими оказалось, что русскіе въ Галиціи проявили менше довѣрія къ польскому обществу и меньше доброжелательности къ польской культурѣ, чѣмъ Нѣмцы въ Царствѣ Польскомъ. Сама эта мысль кажется мнѣ прямо недопустимой.

Съ этой точки зрѣнія кажется мнѣ необходимымъ, чтобы послѣ занятія вновь Львова русская власть сразу ясными опредѣленными распоряженіями указала на то, что задача Россіи въ этой войнѣ поистинѣ освободительная: объединить русское населеніе Галиціи съ русскою культурой и русскимъ государствомъ объединить растерзанныя польскія земли въ одну автономную подъ скипертомъ русскаго Монарха Польшу, но ничуть не разрушать очаговъ существующей въ странѣ культуры.

Послѣдовательно тому слѣдовало бы все переустройство Галиціи въ связи съ раздѣломъ ея на польскую и русскую часть оставить послѣ войны, ибо это переустройство если его начать еще во время войны, выразится на практикѣ преимущественно, если не исключительно, въ запрещеніяхъ и ограниченіяхъ, вызывающихъ поневолѣ впечатлѣніе принципіальнаго враждебнаго отношенія къ населенію и его культурѣ. Такъ напр. Россія несомнѣнно введетъ въ восточной Галиціи русскія среднія, высшія и низшія учебныя заведенія, но задача эта неисполнима во время войны и поневолѣ придется разрѣшить ее лишь послѣ заключенія мира. Точно также только послѣ окончанія войны можно будетъ разрѣшить вопросъ польскихъ школъ и гимназій въ восточной Галиціи, вопросъ очень сложный, про который ничего больше сегодня нельзя сказать, какъ 1) что школа на родномъ языкѣ сдѣлалась въ Галиціи настолько сознательной потребностью не только польской интеллигенціи, но и польскихъ крестьянъ, что польское общество ни въ коемъ случаѣ не откажется отъ нея, хотя бы пришлось содержать ее исключительно на частныя средства въ самыхъ тяжелыхъ условіяхъ, а во

2) что правильныя постановка школьнаго дѣла въ Галиціи должна исходить въ равной мѣрѣ изъ принципа единства государства, какъ и принципа свободнаго культурнаго развитія входящихъ въ составъ государства народовъ.

(Докінчення буде).

Лист Брандеса.

Один визначний український діяч в Берліні звернувся з нагоди 80 річниці уродин Юрія Брандеса до нього з привітанням в день ювилею.

У відповідь на це наспіло від ювилята письмо такого змісту.

Рапальо, 27. лютого 1922.

Шановний Пане!

Задовго перед тим трагікомічним днем, я втік з Копенгаги, щоб уникнути поздоровлень на ганебну пляму старости, а завтра їду до Атен, щоб трохи повчитись.

Та мене побуджує сказати Вам, що я незвичайно добре пригадую собі як Вашу особу, так і ті дні на Упсальській вулиці*), й що моє серце бється за Україну. Цей край є нещасливий; більшість народів Европи також нещасливі; війна принесла нам всім нещастя, навіть там, де, більш формально чим в дійсности, багато надій сповнилося.

У моїм віці нічого вже від життя не можна сподіватись. Але мені сердечно шкода молодих, які мусять чекати десятиліття, доки політична атмосфера проясниться.

Дякую Вам за те, що Ви були ласкаві написати про мене для Ваших земляків.

Знаючи так мало чужих мов, я можу лишень небагато знати про Ваш Рідний Край.

Будучність малюється мені також чорною. Але багато кайданів вже розбито, й де подалася стара тиранія, там подасться й нова!

Я цього з партеру вже не побачу, а ґалерія кепська й непевне місце.

Сердечно Ваш

Юрій Брандес.

*) При тій вулиці в домі ч. 24. містилась українська дипльоматична місія, куди заходив часто Брандес. — Ред.

Конференція в Ґенуї.

Барту невдоволений.

Барту передав вчера президентови конференції Факті ноту, в якій говорить, що з текстом німецької відповіди познайомився з газет, які одержали її від Ратенауа. Супроти цеї відповіди, Барту почувається зобовязаним, заявити таке: Німецька делеґація старається представити російсько-німецький договір як оправданий. Супроти цего стверджує французька делеґація, що німецько-французький договір є суперечний з рішеннями конференції в Кан. З другої знова сторони, всі союзники прийшли до висновку, що німецько-російський договір нищить духа взаїмного довіря, яке конечне для ведення справ конференції в обсягу міжнародніж проблєм. Союзники висказують згідно погляд, що гідність не позваляє їм, працювати надалі разом з німецькою делеґацією в комісії для російських справ. Німецька нота інтерпретує ноту з 18. квітня в спосіб, якого толерувати не можна.

Булоб вказане піддати сейчас дискусії твердження, які сформульовано німецькою делеґацією.

Барту є тому цеї думки, що булоб конечною річю, щоби делеґати держав, котрі підписали ноту з 18. квітня, чимскорше зібралися на нараду над німецькою відповідю.

Нові непорозуміння.

Супроти цего, що до російської ноти долучено суперечний з її змістом меморіял, французькі експерти, порішили не брати участи в нарадах над російською справою, так довго, доки союзники не перевірять зміст ноти і згаданого меморіялу. Представники великодержав розглянуть меморіял на найблищому засіданню. Цей інцидент викликав загострення ситуації та гостру виміну слів м ж Льойд Джорджем і Барту (Пат.)

Погляди анґлійської і совітської делеґації.

Бюро Райтера доносить з Ґенуї: По думці анґлійської і совітської делеґації, услівя трактату в Кан, належить розглянути як вілість. Про анґлійську позичку для Росії не може бути мови. Можна говорити тільки про уділення приватного кредиту. Що торкається справи визнання сов. Росії, то це залежить від багато зглядів. Таке признання, повинна попередити принціпіяльна розвязка мирової проблєми, справа вільної торговлі і торговельних взаємин, і щойно тоді може бути мова про іменовання торговельних заступників, а вкінци про дипльоматичне заступництво.

Першу стадію можна уважати як осягнену, а для осягнення другої стадії навязано відповідні пертрактації. За підставу для дальших переговорів буде служити остання нота Чічеріна.

Засідання провідників делеґацій.

В звязку з нотою Барту відбулося дня 22. ц. м. засідання провідників делеґацій 9 союзних держав, присутних в Ґенуї. На цему засіданню мотивував Барту в довшій промові, заключену в його ноті, точку погляду. Інтерпретація німецької ноти, мовляв Німці з власної волі усунулися з комісії для російських справ, є недопустима. Належить виразно заявити, що в тій справі Німці піддалися рішенню союзних держав. В дискусії, яка опісля вивязалася, сказав Льойд Джордж, що період інцидентів, які торкаються властиво тільки квестії форми, належить вже раз замкнути бо це утруднює лише праці конференції. Коли би цей період мав дальше тревати, тоді анґлійський премієр був би приневоленим поінформувати анґлійську пресу, хто властиво поносить за це відповідальність. Цей погляд поділив і Барту. По довшій дискусії порішено поручити делеґатам Анґлії, Франції і Італії зредаґувати відповідь на німецьку ноту, що союзні держави відтак заапробують і підпишуть. Нота має побіч инших застережень заключати і це, що Німці в наслідок рішення аліянтів вийшли з комісії для справ російських.

Французькі заходи.

На засіданню, яке скликав Факта, приступлено між иншим на жадання Барту до дискусії над німецькою нотою. Барту заявив, що три точки цеї ноти є для Франції не до приняття. В першій точці говорить німецька делеґація про попередне повідомлення держав союзників про німецько російські пертрактації, Франція одначе про це нічого не знала. Далі говорить німецька нота, що пертрактації ведені з совітами без відома Німеччини, могли нарушити інтереси Німеччини. Згадане твердження є по думці Барту, незгідне з правдою і не можна його промовчати. Врешті заявила німецька делеґація, що не возьме участи в нарадах політичної комісії, о скільки будуть вони торкатися справ обнятих німецько-російським договором.

По думці Барту, Німці виявляють тим самим намір, брати участь в нарадах, що відносяться до прочих, непорушених в трактаті справ, до чого допустити не можна. Л. Джордж відповів, що його враження все таки не є так некорисне, як Барту, він вважає, що нота німецька є овіяна духом поєднання і що Німці мають намір узглядити бажання союзних держав.

Обід у італійського короля.

„Н. Фр. Пресе" доносить з Ґенуї: Обід у італійського короля, на палубі воєнного корабля відбувся при співучасти всіх провідників делеґацій. З Москалів прибули Чічерін і Крассін. При столі засів по середині італійський король, по правій його стороні Л. Джордж, а по лівій Барту. Напротив короля сидів німецький канцлер, а побіч нього бельгійський делеґат. Перед обідом наступило представлення присутних, з якими король говорив декілька слів по французьки. При тій нагоді дякував канцлер королеви за гостинність супроти Німців в Італії. Король говорив також хвилину з Чічеріном, котрий прибув у фраку.

Американський посол в комісії для рос. справ.

„Чікаго Трібюн" доносить, що американський посол Чайлд одержав запрошення взяти участь в нарадах комісії для російських справ.

Савінков між заговірниками.

До берлінських ґазет доносять з Ґенуї: Між 15 особами, яких арештовано як заговірників проти совітської делеґації, находиться також Савінков. Уважають його, як головну особу в приготованому заговорі. Проти всіх 15 ох буде внесене судове обжалування.

Передання ноти.

Передання ноти 9 союзних держав як відповідь на відому німецьку ноту, вже наступило. В ноті зазначено між иншим, що союзні держави уважають інцидент, який повстав по причині нім.-рос. договору, за скінчений.

Протест Хорватів.

Бльок хорватських послів оголосив таке письмо: До усіх свобідних культурних народів та делеґатів конференції в Ґенуї. Дня 29. жовтня 1918. р. хорватський сойм (Сабор) в порозумінню з королівством Сербії оголосив хорватську державу суверенною і цілковито вільною і незалежною.

Національна Рада (narodno vijeće) як тогочасний екзекутивний орган Хорватії, в порозумінню з королівством Сербії нотифікувала це рішення великим державам; ноту приняло до відома і королівство Сербії, яке тим самим визнало суверенну хорватську державу вільною і незалежною.

Усе те затягнено в протоколи версайського договору, що є найкращим документом вище поданих фактів.

Також сербська Скупштіна, то є сербське народне представництво і тогочасний сербський престолонаслідник, теперішний король Олександер, якому Національна Рада доручила провізоричну управу хорватською державою, визнали і одобрили згаданий акт хорватського Сабору з дня 29. жовтня 1918. р., так як все це діялося отверто, по перше на отвертому засіданню сербської Скупштіни, по друге посередством святочного письма тогочасного престолонаслідника до хорватського народу.

Хорватський Сабор зложив рівночасно заяву, що хорватський народ є рішений, піти на зустріч сербському і словянському народови в напрямі державного зединення по думці рішень маючоїся зібрати, суверенної конституанти із виключенням якоїб то не було майоризації, на основі порозуміння поміж хорватським, словінським і сербським народом.

Ця суверенна конституанта мала отже на основі вільного порозуміння поміж хорватським, словінським і сербським народом, з виключенням всякої майоризації винести рішення, чи і під якими умовами та яку спільну державну організацію хочуть сотворити — Хорвати, Словінці і Серби та яка буде форма цеї держави.

В противенстві до цього бельградські можновладці скликали конституанту, яка ні в якій мірі не була суверенною. З тої причини абсолютна більшість хорватського народу не обіслала цеї конституанти; таким чином хорватська нація не була на ній заступлена, що більше, абсолютна більшість усіх хорватських послів винесли негайно публично оголошене рішення, що хорватська

нація не визнає ані конституанти, ані постанов винесених нею проти волі і в неприсутности представників хорватського народу.

Помимо всего бельґрадські можновладці перефорсували т. зв. „Відовданську конституцію“, позискавши потрібну більшість купном голосів музулманських послів, що впрочім відоме цілому світови.

На основі цеї, проти волі хорватського народу ухваленої „конституції“ — якою потоптано зєдинені передумови для основання державного устрою хорватського, словінського і сербського народу хочуть бельґрадські можновладці провізорію сотворену повіренням тимчасової управи в руки престолонаслідника Олександра замінити в дефінітивний стан. В стан, який в дійсности є централістичною, великосербською державністю, яка узурпує собі силу після власної волі розпоряджати хорватською державою і її знищити, щоб анектувати її територію для королівства Сербії.

Так зв. „Відовданську конституцію“ накинуто хорватському народови насильним і підступним способом, через що позбавлена вона всяких моральних і правних основ, щоб стати обовязуючою для хорватського народу і держави.

Тому то ані хорватський народ ані хорватське народне представництво ніколи не визнають тої конституції. Тому то є самозрозумілим, що на основі тої „конституції“, бельґрадські можновладці не можуть бути уповновласнені репрезентувати хорватську націю. Особливож не мають вони передумов для репрезентування хорватського народу в міжнародніх взаєминах або на конференції в Ґенуї.

Заступати хорватську націю може тільки те народнє представництво, що репрезентує абсолютну більшість; таким є т. зв. „хорватський бльок“, що складається з 63 хорватських представників, що мають абсолютну більшість хорватського народу за собою.

На основі цього є т. зв. „хорватський бльок“ зі своїм президентом, послом Степаном Радічем, так довго одиноким, уповновласненим представництвом хорватського народу, поки воно не зміниться на основі переговорів поміж народами Хорватів, Словінців і Сербів з жовтня 1918 р.

На скільки це слушно, говорить уже сама назва сотвореної бельґрадськими можновладцями держави „С. Ч. С.“ то значить — держави Сербів, Хорватів і Словінців. До нині не уладжено цеї держави так як це передбачували спільні переговори трьох націй; до нині іще не вирішено навіть питання, хто має заступати ці народи на міжнародній арені.

Аж до наконечного вирішення цього питання хорватський, словінський і сербський народ є рівнорядно управнені заступати себе на міжнародній арені кожен з осібна.

Супроти цього є конечним, щоби культурний світ звернув на це увагу і здав собі справу з цього, хто має репрезентувати хорватський народ на ґенуенській конференції. Для цього хорватський бльок як народнє представництво Хорватії вирішив на своїх засіданнях, що тільки він є управнений репрезентувати хорватську націю на ґенуенській конференції. Загреб, столиця Хорватії, в лютім 1922 р. Зєдинені в хорватськім бльоку 63 хорватські посли з Хорватії, Славонії, Дальматії і Босни-Герцоговини.

З наших шкільних гараздів у Львові.

I.

Справа виділової школи ім. Шашкевича.

Звісна є подія, яка склалася у Львові у вересни м. р.: що до 5. кляси школи ім. Шашкевича зголосилося над 70 учеників, отже таке число, для якого твориться завсіди два відділи. Однак міська рада шкільна не позволила на отворення рівнорядного відділу і веліла видалити зі школи кільканайцять учеників, що походили з львівських передмість. На представлення, внесене родичами і ординаріятським делеґатом до шкільної кураторії, прийшла аж по чотирьох місяцях (в січни ц. р.) відповідь, в котрій кураторія вповні одобрила зарядження міської ради шкільної.

Відповідь кураторії обговорено основно в нашій шкільній організації і сконстатовано, що наведені там мотиви були нестійні і не оправдували так твердого поведення з з нашою молодіжю, іменно видалювання її зі школи і запирання їй дальшої науки.

Перший мотив, длячого виключено наші передміські діти із львівської школи, був цей: щоб не ослаблювати розвій передміських шкіл. На се замітимо, що на передмістях Львова (на Клепарові, Замарстинові і т. д.) живе значна частина української людности, а школи там виключно польські. Українські родичі радили собі тим, що посилали дітий до сусідної приватної української 4-кл. школи у Львові (на Жовківськім, Городецькім і т. д.). Колиж діти скінчили ту школу і бажали виділової науки, то оставала для них лиш одинока виділова школа ім. Шашкевича. А користати із сеї школи мали вони право, бож львівські школи, одержуючи тепер значні державні субвенції, перестали бути заведеннями чисто міськими, а стали краєвими і мають певні зобовязання також для краю. А проте відмовлено тут нашим передміським дітям науки, а міські інспектори не крилися навіть з тим, що хотять змусити тим нашу молодь до польських шкіл.

Кождий безсторонний признасть, що таке примушування дітей було грубо непедаґоґічне і неправне. Непедаґоґічне, бож продовжування науки в польській школі було для українських дітий, що побирали попередну науку в рідній мові, сполучене з великою трудностю. Неправне, бож після обовязуючого закона „кожда народність повинна мати середники образовання в рідній мові“. Тверде зарядження міської ради шкільної скінчилося тим, що кільканайцять наших хлопців, які так гарячо бажали дальше учитись, залишили дальшу свою науку.

Другий мотив, длячого не приймається передміських дітей до львівських шкіл, має бути брак поміщення у всіх міських школах, а тимсамим і в школі ім. Шашкевича. Признаємо слушність того що до польської молоді. Вона має на всіх передмістях свої польські школи, отже не має потреби горнутись до Львова. Але що має робити українська молодь? Чи має вже цілковито зректись дальшої науки? Брак поміщення в будинку школи ім. Шашкевича не може бути причиною до запирання їх дальшого образовання. Миж знаємо з попередних літ, коли ще не було в місті великих шкільних будинків що коли яка польська школа не могла помістити у себе всіх кляс, то віднаймано в сусідстві потрібний льокаль і приміщувано там надчисельні кляси. Се водиться в польських школах по части до нині. Ось коли прим. в женській школі ім. Сташіца зголошувалось більше число дівчат, то не розгонювано їх, але занято з сусідної школи ім. Пірамовича один цілий поверх й поміщено там спору часть дівочих кляс. І чиж не годилось зарядити щось подібного і для українських дітей? Ми скажемо, що українська людність має право домагатися для своєї молоді відповідної науки, а обовязком шкільної власти є постаратися о все потрібне. Коли не було місця в будинку школи ім. Шашкевича, то належало пошукати часткового поміщення в иншім домі. Ми вкажемо навіть, що дуже добре поміщення для кількох кляс можна було одержати в недалекій школі ім. Пірамовича (про котру повисше згадано) при площі Стрілецькій. Там були тоді більші салі, котрі опісля відступлено на инші, навіть не шкільні цілі. Отже при крихті доброї волі можна було дуже легко зарадити нашій потребі. Коли при польських школах у Львові отвирається ще нині сотки паралельних відділів*), то можна було отворити і для наших дітей один відділ.

Взагалі поміщення школи ім. Шашкевича має свою славу в історії відносин польської управи міста до української людности. Ця школа істнує вже 40 років; а хоч в тім часі основано в місті багато нових польських шкіл і збудовано для них справдішні палати, то про нашу школу не дбано зовсім і полишено її в поганій рудері, що глумиться всяким педаґоґічним і гиґієнічним вимогам. Від яких 30 років добивається наша громада о відповідне поміщення для своєї школи, внесла в сій справі богато петицій і меморіялів до ради міста, до міської і краєвої ради шкільної та до австрійського міністерства, висилала безліч депутацій, але все те осталось без успіху. Під сим напором згодилися були раз перед кільканайцяти роками тодішні президенти міста, Цюхціньскі і Найман, виставити для нашої школи будинок при площі Стрілецькій. Та коли вже кінчено будинок, счинила польська преса великий крик, що на українську школу дається новий будинок. Президенти міста злякалися і віддали новий будинок на польську школу ім. Пірамовича. І не зважано на се, що сей будинок припирав безпосередно до другої польської школи ім. Сташіца, і що по принятій засаді школи не повинні стояти близько себе, але для вигоди публики розміщуватись в деякім віддаленню, — не зважано й на се, що мала школа ім. Пірамовича не потребувала й третини того будинку. Головна річ була в тім, щоби не дати нічого для української людности*)! Ся справа викликала навіть раз у львівськім соймі відповідний виступ зі сторони українських послів при нагоді позички міста Львова. В тій скрутній хвилі обіцяли були заступники міста свято, полагодити справу нашої школи; але коли гроза минула, пішла ця обіцянка, як се віддавна звичайно бувало, скоро в непамять. І так дивимося ми й досі, як наша школа, хлопяча і дівоча, дуситься в препоганій норі і не находить там потрібного для себе поміщення. А варто би, щоби наші люди приводили туди всяких европейських делеґатів, що приїздять в наше місто для провірення відносин в краю. Думаємо, що оглядини сеї нори заступили би всі арґументи, яке є наше положення на рідній землі.

А вже прямо дивоглядним виходить третій мотив міської ради шкільної, одобрений і краєвою кураторією, що не призволено на другий відділ 5. кляси, а іменно „задля браку узасадненя, бо коли виконано зарядження міської ради шкільної, — значить виключено кільканайцять учеників, в клясі лишилось 60 учеників, отже таке число, для якого не отвирається двох відділів“. Справді, метода гідна опатентовання: наперед виключати дітий зі школи, а потім констатувати, що новий відділ непотрібний!

Але на тім не кінчаться гаразди нашого львівського шкільництва, та про це другим разом.

*) Чуємо, що п. Інспектор воював для свого оправдання фразою, мов би в польських школах усунено тепер паралельні відділи. Однак се неправда. Ось в обох школах ім. Собіского (на Жовківськім) є аж 20 паралельних відділів, в обох школах ім. Сташіца 8 відділів, подібно в школі ім. Сенкевича і т. д.

*) На доказ подамо факти: тому, що 4-клясова польська школа ім. Пірамовича не мала великої фреквенції і не потребувала так просторого льокалю, сполучено один цілий поверх з сусідною дівочою школою ім. Сташіца і відступлено на її ужиток, а многі инші салі призначено на ріжні инші, навіть не шкільні цілі.

Совітська Росія.

Недуга Зіновєва.

З Москви доносять, що Зіновєв небезпечно занедужав. (Рпр.).

Рапорт Фрунзого.

Головнокомандуючий українськими совітськими військами Фрунзе, предложив заступникови Совнаркому Цурюпі рапорт, в якому, по словам совітського радіо, подає до відома, що положення України у військовім відношенню вповні кріпке. На Україні і на Кримі, звернено головну увагу червоного командування на пограничну полосу. Сам Фрунзе обїхав пограничні ґубернії і впевнює, що границі охоронюються з повною строгістю, війська находяться в знаменитім порядку і не треба боятися ніяких несподіванок. Фрунзе висказав певність, що ніяких білоґвардейських спроб більше не буде. Що торкається заосмотрення червоної армії, то тут богато дечого недостає. Україна майже очищена від бандитів, які в числі 15.000 піддалися вже совітам. По одержанню амнестії зайнялися вони працею та не представляють небезпеки. (Рпр.).

Арештовання Естонців.

Петроградська чрезвичайка арештувала більш 30 естонських купців, що прибули з Ревля. Закидують їм шпіонажу. (Рпр.).

РІЖНІ ВІСТИ.

Російські комуністи проти українських.

„Русспрес“ подає письмо Ц. И. К-а російської комуністичної партії з 25. січня 1922. ч. 9737 до всіх російських заграничних делеґацій, підписане Сокольниковим і Криворучковим.

„ЦИК — сказано там — звертаючи увагу російських делеґацій на розвиток національного чувства української комуністичної партії, перестерігає усі делеґації перед „контрреволюційною“ роботою офіціяльних представників радянської України за границею і поручає слідити за кождим їх кроком, а зібраний в тім напрямі матеріял пересилати до політичної централі.

„Найважнійшою являється діяльність за границею Винниченка і Глечова, за якою належить сильно слідити. Немає сумніву, що їх робота є в контакті з роботою української комуністичної партії на Україні, а — бути може — ведеться під її диктатом.

„Дуже енергічно і уважно належить слідити за членом ісполкому української партії комуністів Ю. Коцюбинським“.

Воєнні приготовання большевиків.

Варшавський відділ „Русспресу“ подає зі Львова: „Українська радянська влада, проти своїх обіцянок зліквідувати т. зв. українсько-галицькі військові частини, в останні часи приступила наоборот до їх скріплення і реорганізації в Київі Харкові. Ці частини доповняються

переважно біженцями із Сх. Галичини. При останній обїздці цих частин з початком квітня начальник т. зв. „Закордота“ в своїх промовах до жовнярів обіцяв їм цілком певно, що Східна Галичина, по ріку Сян буде в короткім часі зайнята.

„Незалежно від цих воєнних приготовань, большевики не без розмислу стягнули на польській границі голодуючих з центра України і Поволжа та мають намір використати їх під цю пору для прориву слать хороненої польської границі, в полі авангарду“.

Переворот в Китаю.

Радіо з Вашінґтону подає: Війська ген. Чанг Гсе-Ліянг обсадили Пекін і Тієктсін. Зміна уряду не викликала неспокоїв.

Відгомін вбийства Мірбаха.

Берлінський „Голос Рості“ пише, що соц.-рев. Камков, Грудовский і Майоров станутъ перед совітським революціонним трибуналом під закидом вбийства німецького посла Мірбаха.

Червона армія готова.

Як подає з Ґенуї радіо з Бордо, ученики військової школи в Петрограді повідомили Чічеріна, що червона армія зорґанізована, готова на всяку евентуальність.

Експльозія в Солуні.

З Атен доносять, що в Солуні експльодував воєнний матеріял. Сотки дітей і жовнярів засипаних румовищем.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Договір Німеччини з рад. Україною?

Берлін. (ПАТ.) „Льок. Анц.“ доносить, що на другий день по підписанню німецько-російського договору заключено також договір між Німеччиною й радянською Україною, підписаний Ратенавом з одної і Раковським з другої сторони. — З инших джерел доносять, що ця вістка неправдива.

Ленін виїхав до Ґенуї.

Париж (ПАТ). Радіо. Як доносить радіо з Москви, падане до Риму, Ленін виїхав з Москви до Ґенуї.

Відповідь Анґори.

Царгород. (ПАТ). Авас. Представник правительства Анґори в Царгороді вручив учера високим комісарам союзних держав відповідь Анґори на ноту союзників. У відповіди цій заявляє правительство Анґори, що анґорські делеґати готові стрінутися в Ізмід з делеґатами союзних держав для навязання вступних переговорів. Опісля послідували би безпроволочно на области одної з союзних держав мирові переговори.

Незалежність півн. Монґолії.

Париж. (ПАТ). ВКБ. Як доносить телеґрама з Копенгаґи, проголосила північна Монґолія свою незалежність і заключила з російським правительством совітів військовий союз, щоби забезпечитися перед наступами від сторони Китаю.

Німецько фінляндський договір.

Берлін. (ПАТ.) Дня 22. ц. м. в міністерстві закордонних справ підписали німецькі і фінляндські повновласники договір в справі управильнення найблищих економічних питань. Обі сторони заявляють готовість трактувати порушені в договорі справи на якнайширшій основі.

Конференція в Ґенуї скінчиться 2. мая.

Берлін. (ПАТ.) ВКБ. „Фос. Цтґ.“ доносить з Ґенуї: Вчера веч. заявив Л. Джорд предсідникови італійської делеґації Факті, що з кінцем тижня мусітиме покинути Ґенуу, бо мусить бути присутний в Бельгії підчас гостини анґлійської королівської пари. Факта старався відвести Л. Джорджа від цього наміру. По довшій нараді мали порозумітися так, що конференція покінчиться торжественно дня 2. мая ц. р.

Матеріял, неполагоджений до цього часу, мають полагодити спеціяльні комісії поза Ґенуєю. Часопис довідується дальше, що Поанкаре приїде до Ґенуї на торжественне замкнення нарад конференції. При цій нагоді виголосить він промову. На торжественному засіданню конференції, по донесенням „Ф. Ц.“ проголошено буде, що держави, котрі брали участь в конференції порозумілися так, що наступ якоїсь держави на територію другої держави противився би прінціпам в Кан і Ґенуї та стрівувся би з осудом і відпертям всего світу.

Сербський король в Парижі.

Бельґрад. (ПАТ.) Часописи доносять, що сербський король Олександер по короткім побуті в Букарешті відїхав до Парижа.

НОВИНКИ.

— **П. Т. Довжники, які брали векслеві позички в часі безробіття в р. 1919,** зволять найдальше квітня с. р. полагодити свої векслі, щоби охоронити себе перед величезними коштами судовими, які спричинює само вже запротестовання і заскарження векслів. Зараз в перших днях мая будуть всі неполагоджені векслі безумовно і невідклично заскаржені! П. Т. Ручителі зволять у власнім інтересі допильнувати, щоби довжники полагодили свої векслі ще конче в квітні с. р. в касі Земельного Банку Гіпотечного у Львові, ул. Підвалля ч. 7. — П. Т. Довжники нехай не чекають на поіменне листовне візвання, бо навіть і без попереднього поіменного візвання будуть векслі заскаржені. II. 3—3

— **Конфіската.** Вчорашне число (51) „Громадського Вістника“ з дня 25. квітня 1922. сконфіскувала прокураторія за два уступи в відкритому листі до Президента Союза Народів в рубриці „З Волині“ (19).

— **Проти кого і нащо мобілізують „цивіліз“?** Дня 12. квітня привезено на фільварок Поториця коло Сокаля транспорт крісів (23 штук) і 3 скринки острих набоїв та розділено це все між фільварчну службу. Крім цього привезено оден скоростріл і поміщено в домі управителя дібр гр. Дідушицких. Надходять дальші транспорти оружя, яким обділюють сезонових робітників (Поляків) у ґрафських лісах. До зброї додано всім леґітимації, які надають їм всякі привілеї прим. їхати залізницею за половину білета. („З. і В.“)

— **Дальше безправство.** Нашому передплатникови о. К. С. в Добряничах п. Янчин-Утіховичі забирає жандармерія зі Свіржи „Громадський Вістник“ з почти в Утіховичах і то від часу, як почалася ґенуенська конференція.

— **Будування методом стандардізації.** Сеї зими поставлено сим методом 18 домів біля Нового Йорку. Полягає він в сьому, що весь матеріял приготовляється заздалегідь — на одну міру та по однаковому плянови. Кожда партія робітників має свою роботу і нічого иншого не робить. І так, коли перша партія поставить стіни, йде ставити стіни на инше місце, а тимчасом викінчують дах инші робітники, підлогу вставляють знов инші. Кождий робітник набирає великої зручности. Таким робом можна поставити дім за 3 дні.

— **Незвичайне зацікавлення** серед любителів штуки будить концерт муз. Тов. ім. Лисенка. Велика програма складається в значній части з італійських старинних арій XVI.—XVIII. віку (Monieverde Leiti, Pergolese і Giordani) та модерних італійських пісень композитора Піццетті, — які то твори будемо мати нагоду почути в четвер 27. п. м. у властивій інтерпретації арт. А. Крушельницької, яку засвоїла собі наша співачка у вітчині тих творів. Кромі цього артистка виконає кілька українських композацій В. Барвінського, Степового, М. Лисенка, дві французькі — Дебісі і російські — Рахманінова.

— **Ґрабовскі уступає.** Львівський воєвода Ґрабовскі по донесенням польської преси уступає 10. мая зі свого становища.

— **Відложення літературного вечора.** Комітет для влаштовання літературного вечера в користь голодуючих письменників Наддніпрянщини повідомляє шан. Громадянство, що з причин від комітету незалежних той вечір пересувається з 25 ц. м. на пізнійший час, який на днях означится близче.

— **Як то було в св. Юрі?** Краківське „Wolne Słowo“ в ч. з д. 16. ц. м. пише: „Львівська поліція знову основно скомпромітувалася. По викриттю комуністичного зїзду в салі школи ім. Грінченка, яка міститься в забудованнях капітули св. Юра, старалася (поліція) конечно, через фальшиве інформовання преси вмовили в польську суспільність і заграничну пресу, що в справу того зїзду є вмішані українські круги і духовенство. Тепер по переведеному слідстві показалося що національні українські круги не брали в тім ніякої участи, а участь в ній українських священиків і казка про Василіянина, що ніби стояв на сторожі „конґресу“, були поліційною видумкою. Натомість велику ревність в цій справі виказала поліція в иншому напрямі. А саме підчас ревізії знайдено кільканайцять кільоґрамів ковбаси, призначеної для учасників нарад; ковбаса та счезла як камфора в дорозі з площі св. Юра до поліції при вул. Сапіги“.

— **В Стрию** дає Театр „Бесіди“ дві вистави, а це: в середу, 26. ц. м. „Циганська любов“, оперета Ф. Леґара, в четвер, 27. ц. м. „Галька“, опера С. Монюшка. Білети продає „Народня Торговля“.

— **Тиждень „української дитини“ у Львові і львівськім повіті.** В часі від 21. до 28. мая 1922 включно уладжуємо тиждень української дитини. Отсим просимо у вище означенім часі не уладжувати ніяких концертів, представлень (за виїмком українського театру), забав то що, хиба на дохід „української дитини“. — Львівська філія українського краєвого товариства охорони дітей і опіки над молодю 2-2

ЖЕРТВИ

На українську університетську молодь зложили в марках п.: В. Постолюк 500, Матіящек (як непринятий гонорар д-ра Панчишина) 1000, гром. Журавно 1000, з гром. Заліщики о. Черник Матей 500, Т. Горин 700, збірка в Мишкові 2200, о. Ганкевич в Винятинцях 1100. З призначенням на політичних вязнів зложили секція УСС. Яворів 5000, сексія УСС. Тернопіль 5000, збірка п. проф. Волянської в Перемишли 5000, о. Петро Курдуба (збірка) в гром. Острів Чорней 2 копи яєць, з того одна на політ. вязнів. З гром Городок Возняк Антін 500, Волод. Когут 300; по 200 зложили В. Чейман, Лука Світенько, Ярослав Світенько, М. Фостяк, Мих. Світенько, Д. Лебединський, І. Мельник, М. Столярчик, А. Бохонко, Г. Сиик, С. Мельник, М. Гоцко. В. Маціївський, 150 Мозола Йосиф, по 100 зложили Е. Світенько. Везделько, Бурда, М. Світенько, Мілько Світенько, А. Мозола, С. Муринець, А. Мозола, М. Горбаль, Кічма, Душинський, Москаль, Гук, Мельник, Когут, М. Мельник, Бадарич, І. Світенько, О. Світенько, Марійка Світенько, Сорий В., Вергунович. Гамуляк, І. Чорненький, Хамик Антін, Степан Хамик, С. Ґоцко, Галяберда, Кальмук, Муринець, Лакомський, Харасим, Томашівський. Раб, Шеремета, Г. Муринець, М. Горак, А. Горак, М. Ґелешко, Канафоцкий, Лютий, Іван Світенько, П. Ковальчук, Т. Телюк, Іван Галешко, П. Світенько, Р. Ґоцко, Москаль, Вергун, І. Телюк, С. Телюк, В. Цап, Стець, 40 Клепач. — Всім жертводавцям складає на сім місци подяку Центральний Комітет Збірок. 1159

ОПОВІСТКИ.

Народній театр Тов. „Українська Бесіда“ у Львові, під артистичним проводом Олександра Загарова. Саля Тов. ім. М. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5.

Субота, 29. квітня: Премєра „ЖАРТ ЖИТТЯ“. комедія на 3 дії С. Черкасенка.

Неділя, 30. квітня: пополудни „МАРУСЯ БОГУСЛАВКА“, історична драма на 4 дії М. Старицького, вечером „МОМОТ НІР“, траґедія на 5 дії Є. Карпенка.

Понеділок, 1. мая: „НАДІЯ“, соціяльна драма на 4 дії Г. Гаєрманса.

Початок пополудневих вистав о год. 3, вечірних о год. 7·30.

Білети продає ракше „Народна Торговля, а в день вистави від год. 10 до 12 перед пол. і від год. 2 попол каса театру.

Новоженці і весільні гості у Володимира і Марії з Чорняків Демидчуків в Буску зложили 6.060 мп. на Рідну Школу, 4.405 мп. на голодуючу молодь. 1—1

З приводу родинного свята у Вп. И. П. Радника Івана і Тадея Куччанських, складає на Академічну Молодіж 2.500 мп. і на Українських Інвалідів 2.500 мп. Стефанія Стефанівська. 1—1

Окружний Відділ В. П. У. Городенка. 1. мая р. р. прибуде на сходини делеґат Головної Управи. 1161 а) 1—1

Проби Бандуриста до концерту в користь Інвалідів зачнуться від середи 26. ц. м. (середа, пятниця, понеділок і т. д.) Взиваємо усіх співаків і учасників концерту з 31. ц. м. точно о год. 8. являтися в малій салі Лисенка. 1—1

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Хто знає, що сталось з булавним десятником **Михайлом Яровим,** який служив пон У. Г. А., зволить ласкаво донести на адресу: Антін Яровий, Скала над Збручом. 1184 1—3

Дрібні оголошення.

КОМНАТИ кавалерської шукаю. Редакція „Вістника“ для Мирона. 1152 2—3

УЧИТЕЛЬКА зараз потрібна до дівчинки з IV. кл. нар. Вимагається початки гри на фортепяні. Услівя після умови. — Гр.-кат. Уряд парохіяльний в Білівцях п. Козачівка. 1166 2—2

ІНТЕЛІҐЕНТНА Українка в середнім віці, розуміється добре на хатнім господарстві — пошукує місця заряду домом на селі. Займеться виховуванєм дітей. В разі потреби дасть своє урядженнє до двох комнат й кухні. — Зголошення: О. Бавман, Станиславів, вул. Липова ч. 50. 1194 1—2

ДО ВИНАЙМУ сад кільканорговий у Львові. Зголошення до 5. мая 1922 р. приймає канцелярія адвоката д-ра Евгена Гвоздецького у Львові, вул. Красіцьких ч. 6. 1181 а) 1—5

ДО ВИНАЙМУ сад 10 морговий в Скнилові. Зголошення до 10. мая 1922 р. приймає канцелярія адвоката д-ра Евгена Гвоздецького у Львові, вул. Красіцьких ч 6 1181 б) 1—5

ПОШУКУЮ панночки-інструкторки до науки 3 дітей 1 кл. і 3 кл. народніх шкіл. Посада до обняття від 1. мая 1922. — Марія Деналович, Борина к. Турки 1186 1—2

ІСПИТОВАНИЙ дяк, що розуміється на співі глядає місця. — Зголошуватися: Підгайський, Маньчиці п. Мшана 1193 1—3

ПОЗІР! ФАБРИКА КАПЕЛЮХІВ І. Готтліба у Львові, площа Стрінецька ч. 15. приймає жіночі і мужеські капелюхи до перепрібки після найновіщих віденських моделів. 1187 1—3

ЧОРТКІВСЬКИЙ ВІСТНИК.

Філія У. П. Т. і ґімназія.

Приватна українська ґімназія ім. М. Шашкевича в Чорткові є одиноким видимим знаком національної праці тут. громадянства. Точнійше: ґімназією опікується тут. філія У. П. Т. (голова дир. М. Малицький, касієр А. Попенюк, секретар Е. Яворський), — яка, по правді, ізза інертности більшости суспільности сама не може ніяк дати ради з поведенням як слід цього великого діла. Річ в цьому: фондів на ведення ґімназії нема і справа кінчається звичайно на постійних зазивах до складання жертв на ту ціль. Ґімназія оплачується отже майже виключно оплатою учеників — а що учеників не за багато, бо громадянство шле радше до державної ґімназії, хочби й неукраїнської, як до української приватної — отже не дивниця, що тут сталі недобори і грошеві недомагання. А замітити треба, що тут. ґімназія повна вісімклясова з взірцевим приготовляючим курсом до ґімназії (уч. О. Маньовський). Директором ґімназії М. Бабин.

Дефіцит покрили у дечому збірки „Коляди", які принесли слідуючі суми: Чортківський повіт 375.671 мп. і 2.665 кг. збіжа; Гусятинський повіт 32.825 мп.; Бучацький повіт 21.690 мп.; Борщівський повіт 92.468 мп.; Заліщицький повіт 31.003 мп.; Теребовельський повіт 13.119 мп.; Підгаєцький повіт 6.800 мп.; Товмацький повіт 4.230 мп.; Скалатський повіт 600 мп. Разом 581.806 мп. і 2.665 кг. збіжа.

З самого життя ґімназії слід згадати відрадне явище заснування пласту та уладження святочного ранку в честь Т. Шевченка.

„Комітет будови ґімназії".

Мимо цього, що Чортківщина на багатому Поділлі—через недбалість і прогайновання ріжних нагод Чортків є одиноким відай містом в якому крім маленького, партерового „Народного Дому" (фінансової інституції), в якому й міститься склеп, ніякого власного будинку не має. Цей болючий брак приміщення дається відчувати на кождому кроці, спеціяльно тут. ґімназії, яка й примушена міститися по нанятих домах. Філія У. П. Т. робила розпучливі заходи коло купна власного будинку, але покищо вони не увінчалися успіхом.

Щойно 16. марта ц. р. запросив дир. М. Бабин родичів учеників на спільну раду у педаґоґічних справах і видвигнув притім і справу власного будинку ґімназії. Покищо вибрано „Комітет будови ґімназії". До нього ввійшли представники всіх тут. товариств і цей комітет зачав уже свою працю. Головою того „К. б. г."—д-р Горбачевський; від ґімназії д-р Бабин; представник „Надії" п. Добромільський; відпоручник „Нар. Дому" дир. Малицький; від філії „Сіль. Господ." д-р Електорович; від „Укр. Книгарні" п. Дражньовський; від „Союза Українок" п. Олеськова; від „Учит. Громади" Яворовський; від „Взаїмної Помочі" п. Волощук; від „Секції Укр. Студентства п. Яхницький.

„Учительська Громада".

Діяльність „Учит. Громади" у Чорткові (голова: дир. М. Бабин); заст. голови проф. О. Яківчик; секретар проф. М. Кокольський; касієр Е. Яворовський) проявляється у систематичних викладах що неділі і свята пополудни о год. 5 в ґімназії для всього громадянства. Від 10. грудня 1921 р. відбулися досі ось такі виклади: проф. О Яківчик: Данте; Е. Яворський: Спання і сон; гром. Кульчицький: Враження з Парижа; дир. М. Бабин: Як повстала поверхня нашої землі?; дир. М. Бабин: Праісторичні часи Европи; проф. І. Велигорський: Панас Мирний; проф. М. Соневицький: З лінґвістики; проф. М. Соневицьким Праіндоґерманська мова; дир. М. Малицький: Герої Шекспіра; проф. М. Кокольський: Будова матерії І.; Е. Яворський: Ніцше; проф. М. Кокольський: Будова матерії II.; проф. М. Соневицький: Плятонова „Політейя". Проєктується дальше виклади зі всіх областей знання.

Концерт в честь Т. Шевченка.

Мимо цього, що на афішах заповіджено шумно „концерт ґімназії і всіх товариств Чорткова" — концерт 3. ц. м. владила тільки сама ґімназія і дворічний семинарійний курс, що його ведуть головно сили з ґімназії (управителем проф. М. Навроцький). Громадянство не приложило до цього національного свята ні дрібочки своєї руки і це годиться напятнувати. Навіть мала саля „Брістоль" не була заповнена як слід.

Концерт зачався відспіванням мужеським хором: Шевченко Колесса: „Було колись на Вкраїні ревіли гармати"... Дірігував проф. Масевич. Хор вийшов бездоганно.

„Слово про Шевченка" сказав проф. О. Яківчик. Чортківщина давно не чула так по мистецьки викінченої і торжественно виголошеної бесіди. Шан. бесідник схарактеризував коротко життя і творчість Ґенія і представив його значіння для сучасности. Спеціяльно темними виявилися, розуміється притім деякі сторони громадянства („Землячки"...)

Як третю точку відіграла панна Галя Пігутівна з грацією фортепянове сольо: Зенторського „Grande Fantaise". Як четверту точку віддеклямувала чутливо, притім самопевно виїмок з „Гайдамаків": „Лебедин" панна Евгенія Ласовська. Закінчення першої частини творив мішаний хор під зручною батутою проф. Кокольського. Відспівано Ф. Колесси „Вулицю".

Другу частину творило пять тоток.

Перша: Вільбуа: „Моряки", дует (тенор Зенон Марак і барітон Микола Сніжок) при фортепяновім супроводі п. Наталії Бачинської.

Друга: Інтересна деклямація „Розрита могила" маленької учениці приготовного курсу до ґімназії Яр. Романівної.

Третя: Мужеський хор (дір. проф. Масевич): О. Ніжанковський: „З окрушків".

Четверта: Деклямація проф. Михайла Соневицького „Вибрані місця з „Івана Вишенського Франка". Деклямація була виголошена з відповідним драматичним напруженням, жестом й інтонацією. Декляматорський талант про. М. Соневицького звісний вже не від сьогодня. (Його славна деклямація „Вибраних місць „Мойсея" Франка" на тогорічному концерті у Чорткові). Разом зі „Словом про Шевченка" — ця деклямація була атракційною точкою концерту.

Пята: Мішаний хор (дір. проф. М Кокольський: Грінченко—Січинський: „Дніпро реве"... при фортепяновім супроводі панни Орисі Пігутівної. По кінцевій промові дир М Бабина присутні відспівали національний гимн.

Публика не дописала. Навіть не було видних членів тут. суспільности як на пр. бувшого повітового комісаря або чортківського пароха, який впрочім нічим національним й не займається...

„Просвіта".

Праця тут. філії „Просвіти" (голова—радник суду Яскуляк, секретар—проф. Іван Велигорський) представляється так: 14 читалень по селах відновлено через філію, 2. відновилися самі, про 3 внесено вже подання до Староства; крім того робиться вже старання білля відновлення дальших 12. Віднова відбувається звичайно при участи делеґата з Чорткова. Ним стало і тільки проф. Велигорський. Якби таких, як він, було хоч по одному в кождому повіті — „Просвіта" у нашому краю виглядала би інакше, не так, як сьогодня.

„Українська Книгарня".

Засновано тут кооператив „Укр. Книгарню". Вже й уділи вібрано на перші видатки — але тут справа й застрягла: через відсутність концесії і льокалю.

„Взаїмна Поміч"

На сходинах „Вз. Помочі" 3. ц. м. ухвалено щомісячну вкладку 1000 мп., з чого призначено: 300 мп. на Фонд „Рідної Школи"; 300 мп. на „фонд Інвалідів"; 200 мп. на „Безробочого"; 200 мп.—вкладка.

Наймолодшим товариством у Чорткові є „Союз Українок", уконституоване 14. марта ц. р.

Другі сходини родичів учеників ґімназії, запрошених дир. М. Бабином у педаґоґічних справах на день 3. ц. м. — не відбулися ізза браку відповідного числа присутних. Байдужність, здається, росте.

Конфіскати укр. часописей, „Гр. Вістника", „Вперед" і „Нашої Мети" на почті у Чорткові відбувається досить часто. Довершує цього тут. жандармерія. Чи є на це відповідне рішення „Rady Narodowej" і чи жандармерія виповняє її прикази—не знати.

Ревізії в Чоткові не переводяться. В ночі з 31. марта на 1. квітня ц. р. відбулися поліційні відвідини в учит. О. Маньовського, де шукали „чужих людей". Тої самої ночі відбулася візита польської поліції у залізничника Гладчука, де шукали за „Павленком".

КНИГАРНЯ НАУКОВОГО ТОВ-А ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

У Львові, Ринок 10, має новини:

— — — О. Олесь: 1) З Журбою Радість, 2) Поезії, том V., 3) Чужиною 4) На Зелених Горах. — — —

МОЛОДА інтеліґентна особа пошукує посади до заряду домом, займеться кухнею, господарством й шиттям. — Ласкаві зголошення до адміністрації під Марійка. 1177 1—1

АБС. прав, вправний інструктор глядає лекції. — Зголошення до Адміністрації під Лекція. 1189 1—1

В ГІРСЬКІЙ ОКОЛИЦІ пошукую на час ферій дві умебльовані кімнати з уживанням кухні. — Ласкаві зголошення до Адміністрації „Гром Вістника" для о. Й. П 1—3

ПРАВНИК, вправний інструктор прийме лекцію для низшої або висшої ґімназії. Надпрограмово учить італійської і початків французької мови. — Борис Сенденький, Львів, вул. Кохановського ч. 17 партер на право. 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

Д-р Олекс. Чориенко

1035 веде канцелярію 4—5

в Солотвині.

НЕ ТРЕБА ЇХАТИ ДО ЛЬВОВА

на закупна

ПАСІЧНИЧІ ПРИЛАДИ: ситка, підкурувачі, пчоларські ножі, клітки і лапки на матку, бляху відгородову 44x19, штучну вощину, висилаємо оборотною почтою; доставляємо американські і славянські вулії та медарки. — Замовлення на всілякі товарі, як: текстильні, модні, канцелярнійні прилади, кухонну посуду, ремісничі знаряди, залізні товари, коси і серпи і т. д. виконуємо негайно.

А. ОКПИШ і С-на 1—3

торг. пром. Спілка з обм. пор.

Львів вул Оссолінських ч 75.

ВЕРКФІРЕРА ДО ТАРТАКУ

(одноґатрового) **у Винниках к. Львова** з довголітною фаховою практикою приймемо зараз. — Зголошення тільки писемні з поданням curriculum vitae, відписів свідоцтв і услівій приняття посади, надсилати під адресою: „ТИТАН", Львів, вул. Валова ч. 23. 1185 1—3

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Тов. торг.-кредит.

„Народний Дім"

стоваришення зареєстр. з обм. порукою

в РУДКАХ

відбудуться у вівторок, дня 9. мая 1922 о год. 1 по пол. у власнім льокалі зі слідуючим порядком нарад:

1) Відчитання протоколу з послідних Зборів.
2) Звіт з діяльности і рахунків за 1921.
3) Звіт з контрольної комісії з внеском на уділення абсолюторії за р. 1921.
4) Розділ білянсового зиску.
5) Вибір 4 членів Надзірної Ради.
6) Зміна статута.
7) Внески.

Замкнення рахунків і білянс за р. 1921. можуть члени переглянути в льокалі Тов. в урядових годинах. В разі неприсутности відповідного числа членів відбудуться Загальні Збори того самого дня, в тім самім льокалі, з тим самим порядком нарад о год. 1:30 по пол, без огляду на число присутних членів.

Рудки, дня 23. квітня 1922.

За Надзірну Раду:

О. Актаь Ковальський предсідатель. **Григорій Химяк** секретар. 1179

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Повітової Кооперативи

СТОВ. ЗАР. З ОБМ. ПОР.

з Городенці

відбудуться дня 30. квітня с. р. о год. 2-ій з полудня в разі браку комплету о год. 3-ій у власнім льокали з слідуючим порядком:

1) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів.
2) Звіт рахунковий за 1921 р.
3) Звіт Ревізійного Союза.
4) Розділ зиску.
5) Уділення абсолюторії Дирекції.
6) Внески. 1188 1—2

Городенка, 20. квітня 1922 р

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

ПОВІТОВОГО КРЕДИТОВОГО ТОВ-А

Руська каса

в Рогатині

відбудуться дня 10 мая 1922 р. о 1. год. по полудни, а в разі браку комплету того самого дня о 2. год. в льокали Товариства (українська ґімназія). Порядок нарад:

1) Відчитанне протоколу послідних загальних зборів.
2) Звіт Дирекції з діяльности і рахунків за 1921 р.
3) Відчитанне звіту ревізії переведеної через ревізора Краєвого Союза ревіз.
4) Звіт ревізійної Комісії з внесеннєм на уділенне абсолюторії.
5) Внесенне Совіта надзірного на розділ зиску.
6) Вибір дирекції на 3 роки.
7) Внесення членів.

Замкнення рахункові можна провірити в бюрі стоваришення в годинах урядових. 1180 1—1

Надзірна Рада Товариства.

Жадайте скрізь найріжнороднійших лякерів повозові, дамарові, копалеві до шліфовани (Schleiflack) і т. п. **„FRITZE-ГО“**

Заступництво: Генрик ФРАЙГАЙТЕР, Львів, Каспра Бочковського 5.

ПЕРШОРЯДНА РОБІТНЯ

Конфекції жіночої і мужеської

Марка Мстіяй-Мітієвського

Перша школа віденського крою

Львів, вул. св. Йосифа 6, І. п

1192 (БІЛЯ МОСТЕЛА СВ. АНТОНІЯ.) 1—3

Ширіть наш часопис!

Склад печей і кухонь кафлевих

рівнож всілякі роботи входячі в обсяг

кафлярства

виконує так в місци як і на провінції по цінах умірковних

ВОЛОДИМИР ЖЕБУЗИНСЬКИЙ

конц. майстер кафлярський

в Тернополі, вул. Валова ч. 4.

1083 в своїй реальности 5—8

Знана фірма ШМОС і БІНЕЛЕС Львів, вул. Краківська ч. 17. відкрила філію при вул. Краківській 2., та поручає багато заосмотрені маґазини мужеських і жіночих одягів по значно знижених цінах.

1115 Раґляки і ґумові плащі в найбільшім виборі. 3—5

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від вівтірка 25. квітня ц. р. велику сальоново-сензаційну драму в 6 великих актах п. н. **ПОГОНЯ**

II. серія американського архитвору

Індійський кинжал

виконавцем головної ролі голосної слави мистець, драматичний артист, лев сальонів, акробат і побідник диких бестій ЕДДІ ПОЛЬО.

Ліжка складані

Ліжка ексцельсіорні залізні

— надаються також знаменито для літників, пансіонів, — санаторій

достарчує з власних варстатів

„УСТРІЙ“ Товариство промислово-будівельне — — Спілка з обмеженою порукою. — —

Головне Бюро: Львів, вул. Личаківська 64, І

1165в ВАРСТАТИ СЛЮСАРСЬКІ: ВИННИКИ-ВАЙНБЕРҐЕН 1—1

ВАЖНЕ ДЛЯ СЕЛЯН!!

Нововідкрита

Перша, краєва фабрика ткацьких виробів

Львів, вул. Пекарська 53.

приймає прядиво, всякого рода льняні сирівці та чесане і мішане конопля, льняні і конопляні вичіски в заміну за готові полотна ріжного рода, цайги, хустки, шалі, матерії на матераци, стори, пшви, насипи і т. п. або також за готівку, платячи найвищу ціну. 1004 9—10

Штучну вощину

з чистого пчільного воску досконало виконану доставляє і приймає віск на перерібку „ПАСІЧНИЧА СПІЛКА“ у ЛЬВОВІ, вул. Зіморовича ч. 20. — Близші інформації на жадання. 1172 2—3

Спеціяліст в досконалім заосмотрюванню найбільших і застарілих пропуклин або руптур на пупци, череві в пахвині і т. д. Л. ПОЛЯЧЕК, Самбір 7. Ілюстровані цінники даром. 1072 4—4

XII. Звичайні

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Міщанського ремісничо-промислового Союза кредитового

стоваришення зареєстрованого з обмеженою порукою у ЛЬВОВІ

відбудуться в неділю, дня 14. мая 1922 р. о год. 12. в пол. у власнім льокали при вул. Руській ч. 3, І., з слідуючим порядком нарад:

1) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів.

2) Адміністраційний і рахунковий звіт Дирекції і білянс за р. 1921.

3) Звіт Контрольної Комісії Ради з внесенням на затвердження білянсу і уділення абсолюторії Надзірній Раді і Дирекції Товариства.

4) Розділ чистого зиску.

5) Вибір 3 членів Надзірної Ради і 2 заступників.

6) Внески і запити.

Рахункове замкнення і білянс Товариства виложені в канцелярії для перегляду Вп. Членів кождого дня в урядових годинах. 1036 3—3

Львів, дня 1. квітня 1922.

Микола Заячківський, предсідатель Ради. Михайло Галібей, секретар.

:: :: САЛЬОН МОД :: ::

О. Бережницька

ЛЬВІВ, ВУЛ. ПЕКАРСЬКА 47,

поручає готові капелюхи в найновійших фасонах. Приймає всякого рода перерібки. Замовлення з провінції виконує точно і в якнайкоротшім часі. 1182 1—4

ВИРІВКИ

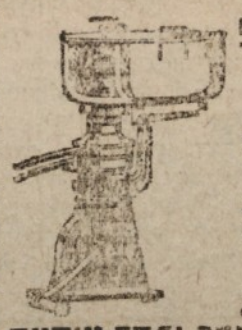

оригінальні ВЕДСЬКІ VIKING і Diabolo поручає

АНТІН ГАЛЬСЬКІ Львів, вул. Собієского 3.

СІЧКАРНІ, МЛИНКИ до збіжа, ВИТИСКАЧІ і ОРАСИ до олію, НАГРОБНІ ХРЕСТИ, МАЛИНАРСЬКІ УРЯДЖЕННЯ, НАСКУВАЧНЯ ПИЛЬНИКІВ, ВІДЛИВИ ЗАЛІЗА і металю після власних і надісланих моделів достарчає і поручає

ФАБРИКА МАШИН І ВІДЛИВАРНЯ

Братів Біскупських С. А Б.

5—6 в Коломиї 1020

ЖАДАЙТЕ ЦІННИКІВ.

Заступник фірми: Марко Фаєрштайн, Львів — Городецька 59.

ПРОДАМ уживану дорожку (фякер) з подвійними колесами (4 залізні, 4 гумові), упряж на пару і поєдинку рівнож на бажання концесію. Відомість в Адміністрації. 1163 2—2

Всюди до набуття!

П. т. Відпродавцям в цілій - - - - - - Польщі достарчує гиґ. ґум „OLLA“ лише: 1086 3—8

„Le Herax“

Львів, вулиця Гетманська ч. 8.

Присилайте передплату!

СВІЙ до СВОГО!

Перша механічна ткальня „ЗОЛОМНО“ кооператива з обм. порукою - - - - - -

1143 2—2 в ГРЕБЕННІМ, коло Рави Руської

приймає прядиво, всякого рода сирівці та чесане і мішане конопля, льняні і конопляні вичіски в заміну за полотна ріжного рода, цайги, хустки, пшви, насипи і т. п. або за готівку, платячи найвищу ціну. Приймає готову пряжу до виробу. Продає ручні варстати ткацькі і приклади до них. На складі великий вибір всякого рода краму. Піддержуйте одиноку українську і першу кооперативну ткальню! Вступайте в члени! Уділ тільки 2000 Мп

Тернопіль Коперника 17. **„COSULICH LINE“** Тернопіль Коперника 17.

Постійне, правильне получення з Америкою

до північної Америки і полудневої (Бразилії і Арґентини).

Найблищі кораблі відходять:

До Нового Йорку:

пароход „Арґентина“ 10. червня
поспішний пароход „Президенте Вільзон“ 17. червня.
пароход „Бельведере“ 11. липня.
поспішний пароход „Президенте Вільзон“ 5. серпня.

Ціна з Тернополя до Нового Йорку разом з утриманням в порт 114 дол.

До Бразилії і Арґентини:

пароход „Софія“ 14. квітня
„ „Колюмбія“ 5. мая.

Ціна з Тернополя до Бразилії і Арґентини з візами транзитовими і утриманням в порті 61 долярів. Візо арґентинське оплачує сам пасажир а коштує 3 доляри від кождого пашпорту.

Всіляких порад і вияснень що до еміґрації уділяється радо відворотною почтою або особисто щоденно в Тернополі при вул. Коперника 17. 1076 3—3

КООПЕРАТИВ ДЛЯ ПРОМИСЛУ І ТОРГОВЛІ СКІРОЮ

СТОВАРИШЕННЯ ЗАРЕЄСТРОВАНЕ З ОБМЕЖЕНОЮ ПОРУКОЮ 985 3—10

у Львові, вул. Вірменська ч. 8 (коло „Народнього Дому“)

УДІЛ 5.000 МП., ВПИС 100 МП. ВПИСУЙТЕСЯ В ЧЛЕНИ! НА СКЛАДІ ДОБІРНИЙ ТОВАР ПО ПРИСТУПНИХ ЦІНАХ

Видає і за редакцію відповідає Олекса Кузьма. З друкарні Спілки „Діло“.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL